

ת"פ 49530/12/11 - מדינת ישראל נגד גבריאלי בן אנדריי אלטמן, הסנגוריה הציבורית מחוז ירושלים

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 49530-12-11 מדינת ישראל נ' בן אנדריי אלטמן

ת"פ 16251-03-16 מדינת ישראל נ' דור

בפני
בעניין:
כבוד השופטת שושנה ליבוביץ
מדינת ישראל
באמצעות רשות התחרות
ע"י ב"כ עו"ד אסנת שלזינגר

המאשימה

נגד

גבריאלי בן אנדריי אלטמן
הסנגוריה הציבורית מחוז ירושלים
ע"י ב"כ אלי פוקסברומר

הנאשם

גזר דין

1. הנאשם, מר גבריאלי אלטמן (להלן: מר אלטמן) היה בעל מניות ומנהל בחברת מדי ורד בע"מ (להלן: מדי ורד), שעסקה בתחום של אספקת מדי מים. שוק זה כולל אספקת מדי מים חדשים ("שוק ראשוני") ושיפוץ של מדי מים והסבתם ("שוק משני"). מדי ורד הייתה פעילה הן בשוק הראשוני הן בשוק המשני. עד שנת 2008 החזיקו במניותיה של מדי ורד שלושה בעלי מניות, במעין שותפות; מר אלטמן, מר יעקב צויגנבוים ומר מוטק ויארניק. בשנת 2008 מכר מר צויגנבוים את חלקו במדי ורד לשותפיו. נגד מר אלטמן, שותפיו למדי ורד וגורמים אחרים הקשורים לשוק מדי המים הוגשו כתבי אישום שכללו אישומים שעניינם תיאומים של הליכים תחרותיים הנוגעים לשוק זה.

2. הצדדים הגיעו להסדר טיעון שלפיו מר אלטמן הורשע על פי הודאתו בשורה של אישומים בעבירות על חוק ההגבלים העסקיים (בשמו כיום: חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988 (להלן: חוק התחרות) ובעבירות של קבלת דבר במרמה לפי כתב אישום מתוקן (אישומים מס' 3, 5-16, 18 ו-19). במסגרת ההסדר הוסכם כי יושת עליו עונש מאסר של שלושה חודשים ויום אחד. בצד זאת, הוסכם כי הצדדים יטענו לגבי גובה הקנס ללא הגבלות כלשהן.

3. ההסדר נערך במסגרת הליך גישור שהתנהל בפני כבוד השופט (בדימוס) משה יועד הכהן, אשר השקיע רבות ממרצו ומזמנו לצורך קידומו.

4. אפתח ואומר כי מצאתי לכבד את הסדר הטיעון שהוצג בפני, בשים לב לנסיבות המיוחדות האופפות את ניהול התיק, כפי שפורטו על ידי באת כוח המדינה בדיון. אלה כוללות, בין היתר, נבצרות של מותב קודם אשר דן בתיק, פטירתו המצערת של הסנגור הראשון שייצג את מר אלטמן ומצבו הרפואי המורכב של מר אלטמן. יש מקום לקבל את הסדר הטיעון, חרף העובדה שנוכח מספר העבירות בהן הורשע מר אלטמן וחומרן (כפי שיפורט בהמשך) וכן בשים לב לעיקרון אחידות הענישה, יתכן כי אלמלא הצטברותן יחד של נסיבות חריגות אלה, היה מקום לשקול להשית עליו עונש מאסר חמור יותר.

אפנה אפוא לקביעת מתחם הענישה ועונש הקנס המתאים.

5. בת"פ (מחוזי-ים) 49529-12-11 מדינת ישראל נ' בן דרור (2.1.2018), להלן: עניין בן דרור), בו נגזר דינם של נאשמים אחרים בפרשה הנדונה, כבוד השופט ע' שחם פרש משנה סדורה בעניין מדיניות הענישה המיושמת בעבירות כלכליות בכלל, ובפרשה הנדונה בפרט. אני מפנה לדבריו, ואני רואה צורך לחזור עליהם. אותן אמות מידה ישמשו לקביעת מתחם הקנס והקנס הראוי במקרה דנן. אציין בתמצית, כי כדברי חברי, "נקודת המוצא העונשית בעבירות על חוק ההגבלים העסקיים הינה עונש מאסר מאחורי סורג ובריח, וכן קנס כספי משמעותי" (שם בפסקה 7). כפי שנקבע בפסיקה, על מדיניות הענישה בעבירות כלכליות לשקף "את הסכנה הגדולה הרובצת לפתחה של העבריינות הכלכלית המתוחכמת, את היקף הקורבנות העלולים להיפגע ממנה, את הקושי והמורכבות שבאיתורה ואת ההוקעה הברורה של יסודות השחיתות וניצול עמדות הכוח, השליטה והמידע הכרוכים בביצועה" (ע"פ 9788/03 טופז נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(3) 245 (2004)). לכך יש להוסיף את התמריץ הממוני לביצוע העבירות ושמדובר בעבירות שבוצעו כפועל יוצא של תכנון להבדיל מדחף רגעי (עניין בן דרור, פסקה 9). לצורך קביעת מתחם הקנס ההולם, יש לשקול גם את הערך החברתי המוגן בעבירות של הסדר כובל ותיאומים, שהוא ערך התחרות החופשית (ע"פ 7829/03 מדינת ישראל נ' אריאל הנדסת חשמל רמזורים ובקרה בע"מ, פסקה 13 פ"ד ס(2) 120 (2005)) והערך החברתי המוגן שנפגע בעבירות של קבלת דבר במרמה, שהוא חופש הפעולה וחופש הבחירה, ובענייננו הכוונה לעיריות שלא היו מודעות לתיאומים (ע"פ 752/90 ברזל נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(2) 539, 555 (1992)).

6. אשר לשיקולים כלליים לגבי פרשת מדי המים בכללותה, כפי שפרט כב' השופט ע' שחם בעניין בן דרור, נסיבות כלליות לקולה הן שמרבית ההסדרים נגעו לתיאומים של הליכים תחרותיים נקודתיים, דבר המשפיע על מידת הפגיעה בתחרות, העובדה שלא הוכח נזק קונקרטי והיקפם הכספי הנמוך יחסית של ההסדרים. נסיבות לחומרה הן קיומו של דפוס חוזר של קשירת הסדרים כובלים, דפוס אשר יצר אפשרות סבירה פגיעה משמעותית בתחרות. כמו כן, אישומים רבים מתייחסים לתיאומי מכרזים פומביים והצעות מחיר שנערכו על ידי רשויות ציבוריות, וקיומו של דפוס להצגת מצגים כוזבים בפני הרשויות אשר ניהלו את ההליכים התחרותיים (עניין בן דרור, פסקות 15-18).

7. ומן הכלל אל הפרט. אסקור תחילה את האישומים בהם הודה מר אלטמן ולאחר מכן אפרוש את השיקולים בעניין קביעת מתחם עונש הקנס בעניינו.

באישום מס' 3, הורשע מר אלטמן בעבירה של צד להסדר כובל לפי סעיף 47(א)(1) בצירוף סעיפים 4, 2(א), 2(ב)(1), 2(ב)(3) ו-2(ב)(4) לחוק התחרות, כנוסחו ערב התחילה של חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 21), התשע"ט-2019, בהתאם לסעיף 55א לחוק התחרות (להלן: עבירה של צד להסדר כובל). מכתב האישום המתוקן עולה כי מר אלטמן, הגיע להסכמה עם מד מים רימונים בע"מ (להלן: רימונים), שלפיה רימונים לא תתנגד לקבלת ערעור שהגישה מדי ורד לבית המשפט העליון על עתירה מנהלית לביטול מכרז, בו זכתה רימונים. בתמורה לכך, מדי ורד לא תתמודד במכרז שיפורסם על ידי עיריית תל אביב בשנת 2006-2007. מר אלטמן אף התחייב כי אם מדי מים תחליט להתמודד במכרז, הדבר יעשה בתיאום עם מתחרים ובמחירים שלא יופחתו מהמחירים שהוסכמו על ידי הצדדים, ואם תתמודד במכרז בעקיפין, היא תידע אותם ותפרט את המחירים בהם ניגשה. להבטחת התחייבותה של מדי ורד הופקד שיק על סך 150,000 ₪.

באישום מס' 5, הורשע מר אלטמן בעבירה של צד להסדר כובל, קבלת דבר במרמה לפי סעיף 415 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: קבלת דבר במרמה) וניסיון לקבלת דבר במרמה לפי סעיף 415 לחוק בצירוף סעיף 25 לחוק (להלן: ניסיון לקבלת דבר במרמה). אישום זה נוגע לתיאום מכרז שפורסם על ידי עיריית חיפה לאספקת מדי מים בקטרים שונים. במסגרת זאת, תואם עם מר אלטמן כי מדי ורד תרכוש מחברת ארד בע"מ (להלן: ארד) את המדים למכרז ובתמורה ארד לא תתחרה במדי ורד. בסופו של יום רימונים הציעה הצעה נמוכה יותר וזכתה במכרז.

באישום מס' 6, הורשע מר אלטמן בעבירה של צד להסדר כובל בקשר למכרז שפרסמה עיריית תל אביב יפו. מכתב האישום עולה כי מנכ"ל חברת ארם שירותי מדי מים בע"מ (להלן: ארם), תיאם הסדר עם מנכ"ל רימונים וסוכם עם מר אלטמן כי מי ורד לא תתחרה במכרז. הצעתה של רימונים התקבלה כהצעה הזוכה.

באישום מס' 7, הורשע מר אלטמן בעבירה של צד להסדר כובל ובשתי עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. אישום זה נוגע למכרז שפרסמה עיריית רחובות. בהקשר זה סוכם כי ארם לא תתחרה במדי ורד ורימונים במכרז, וכי רימונים לא תתחרה במדי ורד. בתמורה מדי ורד לא תתחרה ברימונים במכרז שהיה עתיד להתפרסם על ידי תאגיד המים בירושלים. הצעתה של מדי ורד נבחרה כהצעה הזוכה במכרז רחובות. כאשר פורסם המכרז על ידי תאגיד המים והביוב של ירושלים, פעלו הצדדים בהתאם להסדר והצעתה של חברת רימונים נבחרה כהצעה הזוכה.

באישום מס' 8, הורשע מר אלטמן בעבירה של צד להסדר כובל וקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. אישום זה עניינו במכרז שפורסם על ידי חברת הגיחון בע"מ בו תואמו המחירים שהוגשו על ידי ארד ומדי ורד על מנת שמדי ורד תזכה במכרז. הצעתה של מדי ורד נבחרה כהצעה הזוכה במכרז.

באישום מס' 9, הורשע מר אלטמן בעבירה של צד להסדר כובל וקבלת דבר בנסיבות מחמירות. אישום זה נוגע לבקשה לקבלת הצעות מחיר מטעם המועצה המקומית גן יבנה. מר אלטמן תיאר את המחיר אותו תציע מדי ורד עם ארם, והצעתה של ארם נבחרה כהצעה הזוכה.

באישום מס' 10, הורשע מר אלטמן בעבירה של צד להסדר כובל ובקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. אישום זה קשור לבקשה לקבלת הצעות מחיר שהפנתה שרונים תשתיות מים וביוב בע"מ, תאגיד המים והביוב של רמת השרון (להלן: שרונים), למדי ורד וארד. מדי ורד, באמצעות מר אלטמן, וארד, תיאמו את המחירים כך שארד תציע הצעה גבוהה יותר, והצעתה של מדי ורד נבחרה כהצעה הזוכה.

באישום מס' 11, הורשע מר אלטמן בעבירה של צד להסדר כובל. אישום זה נוגע לבקשה לקבלת הצעות מחיר למדי מים שהפנתה עיריית נהריה לארד. עד אותו מועד סיפקה מדי ורד את המדים בעקבות זכייתה במכרז קודם. בעקבות פנייה זו תיאר מר אלטמן עם ארד את המחיר אותו תציע ארד בהצעת המחיר.

באישום מס' 12, הורשע מר אלטמן בעבירה של צד להסדר כובל. אישום זה עניינו בפנייה מחודשת של המועצה המקומית גן יבנה לקבלת הצעות מחיר להסבת מדי מים. בעקבות פנייה זו נערך תיאום מחירים על ידי מדי ורד באמצעות מר אלטמן עם חברת גת מדי מים בע"מ, ובמקביל תואמו מחירים גם עם חברת ארם. ההצעה של חברת גת מים בע"מ נבחרה כהצעה הזוכה.

באישום מס' 13, הורשע מר אלטמן בעבירה של צד להסדר כובל. אישום זה נוגע למכרז שפרסם תאגיד המים של עיריית קרית גת לאספקה, הסבה, שיפוץ וכיול של מדי מים. רימונים וארם תיאמו כי רימונים לא תתחרה בארם במכרז. בהתאם לכך רימונים לא ניגשה למכרז. במקביל תיאמו מר אלטמן וארם כי מדי ורד לא תתחרה במכרז, ובהתאם לכך מדי ורד לא נגשה למכרז.

באישום מס' 14, הורשע מר אלטמן בעבירה של צד להסדר כובל. אישום זה קשור למכרז שפרסם שרונים להסבות ושיפוצים של מדי מים. מדי ורד, באמצעות מר אלטמן, שבו ואישרו את ההסכמה עם רימונים לכך שהיא לא תתחרה בהם במכרז. בסופו של יום, מדי ורד החליטה לא לגשת למכרז.

באישום מס' 15, הורשע מר אלטמן בעבירה של צד להסדר כובל, ניסיון להיות צד להסדר כובל, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות וניסיון לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. האישום נוגע למכרז שפורסם על ידי מניב ראשון בע"מ, תאגיד המים של ראשון לציון, לביצוע החלפה ושיפוץ של מדי מים. מר אלטמן סיכם עם ארם כי לא תתחרה במדי ורד במכרז ובתמורה לכך מדי ורד תעביר לה את ביצוע עבודות ההסבות ואת כלל עבודות השיפוץ במחיר מוסכם. ניסיון להגיע להסכמות עם רימונים לא עלה יפה, ובסופו של יום רימונים זכתה במכרז.

באישום מס' 16, הורשע מר אלטמן בעבירה של צד להסדר כובל. האישום הוא בקשר להסכמה אליה הגיעו מדי ורד, באמצעות מר אלטמן, ורימונים, שלפיה לא יתחרו זה בזה במקומות בהם הם עובדים.

באישום מס' 18, הורשע מר אלטמן בעבירה של צד להסכם כובל. האישום נוגע להסכמה אליה הגיעה מדי ורד, באמצעות מר אלטמן, שלפיה ארד לא תשווק ולא תציג מד מים המשווק על ידיה כמתחרה למד מים המשווק על ידי מדי ורד.

באישום מס' 19, הורשע מר אלטמן בעבירה של ניסיון להיות צד להסדר כובל. האישום מתייחס להסכמה אליה הגיע מדי ורד, באמצעות מר אלטמן, עם ארד, שלפיה ארד תפעל להוצאת תו תקן עבור סוג של מדי מים שיוצרו על ידיה ויוטבע עליהם שמה של מדי ורד ואלה גם ישווקו על ידיה. בתמורה לכך הוסכם כי מדי ורד לא תייבא מדי מים מתחרים ולא תפעל להוצאת תו תקן באופן עצמאי. בהמשך, הצדדים אף ניסו להגיע להסכמה על חלוקה עתידית של העבודות בהן יעשה שימוש במדי מים מסוג זה ובכלל זה הן יתאמו מכרזים ויפעלו במשותף להעלאת רמת המחירים בשוק.

8. עינינו הרואות כי מדובר בחמישה עשר אישומים בהם הורשע מר אלטמן ובמספר רב של עבירות. מהעובדות המתוארות בכתב האישום עולה כי הוא נטל תפקיד פעיל ומרכזי בתיאומים. בחלק מהאישומים הצדדים פעלו בהתאם להסכמה שלהם (אישומים 3 ו-5) ובחלקם, אף הייתה לכך תוצאה בפועל, זכייה במכרז בהתאם להסכמה (אישומים 6, 7, 8, 9, 10 ו-12).

9. מר אלטמן טוען כי חרף הודאתו באישומים, קיימות נסיבות חריגות, אשר בהצטברן יחד מצדיקות שלא להטיל עליו קנס בסכום כלשהו. לטענתו, מעשיו בוצעו על רקע כשלים בולטים שאפיינו את שוק מדי המים בעת הרלבנטית, אשר בעטיים נערכו התיאומים. באותה עת, ארד שהייתה מונופול מוכרז, וארם, חברת הבת שלה, החזיקו 85% מנתח השוק של מדי המים הביתיים. אין מקום להקיש, לעניין הענישה, בין מי ששלט בשוק לבין שחקנים קטנים, כמו מדי ורד, שביקשו לשרוד במבנה שוק כזה ואף היו תלויים בארד לצורך רכישת מוצרים שונים. כשל נוסף נוגע להצעות מחיר. נכון לשנת 2009, הצעות המחיר לא פורסמו לציבור באתר של העירייה כמו היום. על מנת לקבל מידע לגבי הצעות מחיר היה על השחקנים בשוק "למכור מידע" זה לזה על מנת לקבל עדכונים, ועל רקע זה, בנוסף למבנה השוק, נוצרו תיאומים. מר אלטמן מוסיף וטוען כי יש לראות את מספר האישומים על הרקע הכולל של מספר הצעות המחיר והמכרזים בתחום במהלך כל התקופה הרלבנטית, כאשר האישומים בכתב האישום הם מיעוט קטן מתוכם. כמו כן לטענתו יש להתחשב גם בכך שהעבירות לא גרמו נזק לציבור.

10. מר אלטמן הפנה לכל אחד מהאישומים בכתב האישום המתוקן על מנת להדגים את טענותיו. אציין מתוכם מספר דוגמאות. לטענתו, אישום מס' 6, שעניינו המכרז שפורסם על ידי עיריית תל אביב-יפו, מדגים מקרה בו היה

ידוע לכל השחקנים בשוק כי מדי ורד אינה משתתפת במכרזים של עיריית תל אביב. לא היה מדובר בהתנהלות שיטתית והתיאומים לא השפיעו על השוק. אישום מס' 7, שעניינו מכרז שפורסם על ידי עיריית רחובות, מדגים את הטענה שמדובר בתיאום בין שני שחקנים קטנים, מדי ורד ורימונים, אשר שניהם תלויים בארד לצורך רכישת מוצרים, ושניהם ביקשו לשרוד בשוק ולכן תיאמו את הצעותיהם. העיריות כלל לא נפגעו מכך. אישום מס' 11, עוסק בהצעת מחיר מטעם עיריית נהריה בהיקף קטן בסך של 25,000 ₪, בשל סכסוך בין מר אלטמן ומדי ורד לבין עיריית נהריה פנו לארד, וארד פנתה למדי ורד שכן ידעה על הסכסוך וכן נשענה על כוחה כמונופול על מנת לקדם את יעדיה. באישום מס' 15, שעניינו מכרז שפורסם על ידי תאגיד המים של עיריית ראשון לציון, מדובר בתיאום עם ארם שהייתה מונופול, ומי שזכתה במכרז הייתה בסופו של יום רימונים. באישום מס' 16, הייתה שיחה כוללנית עם רימונים, מדובר בשני שחקנים קטנים בשוק, שהבינו שאם לא יסתדרו השוק יוותר כולו לארם (חברת בת של ארד) וארד (מונופול).

11. איני מקבלת את טענת מר אלטמן שלפיה בנסיבות העניין ראוי שלא להשית עליו קנס כלשהו. לא שוכנעתי כי קיימת הצדקה להימנע במקרה דנן מהטלת קנס, כפי שלא מוצדק להימנע מהטלת עונש מאסר בפועל אשר יגזר עליו במסגרת הסדר הטיעון. במבט כולל, מכתב האישום המתוקן עולים מאפיינים בולטים של שיטתיות ותכנון. כמו כן עולה מניע כספי ברור לבצוע העבירות. היבטים אלה מצדיקים השתתפות קנס, ואף בסכום משמעותי.

נקודת מוצא עונשית זו עומדת בעינה גם נוכח טענותיו של מר אלטמן. ראשית, אכן מדי ורד היא חברה קטנה, אולם הצגתה כ"דג רקק" בשוק מדי המים אינה משקפת את המציאות נכוחה. כפי שהבהירה המאשימה, למדי ורד היה מעמד ייחודי בשוק מדי המים. בשנת 2008 היא החזיקה כ-15% מהשוק הראשוני (מוצג ת/308 בתיק המוצגים בעניין בן דרור, להלן: תיק המוצגים) ובין 35% ל-40% מהשוק המשני (מוצג ת/1456 בתיק המוצגים). שנית, עיון בעובדות כתב האישום המתוקן מעלה כי במקרים רבים קיים קושי לייחס את התיאומים לכשלי שוק הנובעים מקיומו של מונופול מוכרז. הרושם הכללי המתקבל מעובדות כתב האישום המתוקן הוא שהתיאומים נערכו על מנת לנסות להשיא את רווחי החברות הפועלות בשוק. דוגמא בולטת לכך היא אישום 16, שעניינו הסכמה רוחבית גורפת בין מדי ורד לרימונים, אשר לא הוגבלה להליך תחרותי כזה או אחר. שלישית, לעניין הנטען לגבי הצורך בהחלפת מידע בקשר להצעות המחיר, הרי שרק מקצת האישומים מתייחסים לכך (אישומים 9, 10, 11 ו-12). בנוסף, לא עולה באופן ברור כי עצם התיאומים במקרים אלה אכן נובע מכשלים בהעברת מידע. לבסוף, למותר לומר כי כשלי שוק אינם מצדיקים נקיטת פעולות בניגוד לדין. הימנעות מענישה בשל כך מעבירה מסר שגוי מיסודו, כאילו יש להשלים באופן מלא עם התנהלות כזו בשל קיומם של כשלים. יתכן כי במצבים מסוימים ניתן להתחשב בכשלי שוק בעת קביעת מתחם הענישה, אולם אין להלום כי הדבר יצדיק הימנעות מוחלטת מהטלת עונש.

אוסף ואציון, כי כפי שהבהירה המאשימה, הנזק הפוטנציאלי של התיאומים היה חמור שכן פעמים רבות התיאום

סגר כמעט את כל השוק, הן הראשי הן המשני. לגבי תיאומים עם ארד, מדובר בתיאומים מול מונופול (אישומים מס' 5, 8, 10 ו-11). תיאומים בשוק המשני בוצעו פעמים רבות במקביל מול ארם ורימונים וגם בכך מדובר על סגירת נתח שוק משמעותי בשוק המשני (אישומים מס' 6, 7, 8 ו-9). אף השיטתיות בתיאומים מצביעה על נזק פוטנציאלי חמור. בהקשר זה, אשוב ואפנה להסדר בין מדי מים ורימונים, מושא אישום מס' 16.

אשוב אפוא לבחון את יתר השיקולים שיש להתחשב בהם לצורך קביעת מתחם הקנס.

12. כאמור לעיל, מר אלטמן נטל תפקיד אקטיבי ומרכזי בתיאומים. בנוסף, יש להביא בחשבון כי העבירות בוצעו באופן מחושב ותוך תכנון מוקדם, אשר כלל שיחות טלפון עם מתחרים, פגישות ולפעמים אף הסכמים כתובים (אישום מס' 3). למר אלטמן, כמחזיק במניות החברה, היה אינטרס כלכלי ישיר בביצוע העבירות, והוא נהנה מרווחי התיאום. אשר להיקף הנזק, מדובר במכרזים ציבוריים ובהצעות מחיר שהיקפם בין עשרות אלפי שקלים למיליוני שקלים. מר אלטמן ביצע את העבירות כמנהל בחברה, וכמי שהיה אחראי על תחום המכרזים בה, במיוחד לאחר שמר צוויגנבוים עזב בשנת 2008.

13. מר אלטמן טוען כי עיסוקו הקודם במדי ורד התמקד בפן הטכני-מקצועי של העסק. לטענתו, עיסוק זה לא הכשיר אותו לתפקיד של ניהול העסק, אותו קיבל עקב עזיבתו של מר צוויגנבוים. הוא קיבל את החברה במציאות עסקית נתונה וקיבל ייעוץ מעורכי דין (שעמדו על כך לדין) לכן היה נראה לו שזה מצב תקין.

אין בידי לקבל טענות אלה. מדובר בחברה שבפועל הייתה מעין שותפות, כך שקשה להלום שמר אלטמן נכנס לתפקידו בהעדר כל ידע מוקדם אודות מכרזים והצעות מחיר. מעובדות כתב האישום המתוקן עולה כי מר אלטמן היה צד לתיאומים שנקשרו לפני שמר צוויגנבוים עזב את החברה בחודש דצמבר 2008 (אישום 3, בקשר לערעור מנהלי שהוגש לבית המשפט העליון, אישום מס' 5 בקשר לעיריית חיפה). אוסיף, כי ביחס לרוב המכריע של התיאומים לא הונחה תשתית לגבי ייעוץ משפטי שקדם להם ואף אין טענה כזו. נוכח שיטתיות התיאומים והיקפם, קיים קושי ממשי לקבל את הטענה שלפיה מר אלטמן היה עשוי לסבור כי הוא פועל במסגרת הדין. בכל מקרה, עם נטילת התפקיד לידו, עברה אליו האחריות לפעול בהתאם לדין.

14. בקביעת מתחם הקנס ההולם, יש להתחשב גם במצבו הכלכלי של נאשם. מר אלטמן קיבל ממדי ורד סכום כולל של קרוב לשישה מיליון ₪, כדיוידנדים וכתמורה בעד מכירתה בשנת 2011. זאת, גם אם לא לוקחים בחשבון סכום של 750,000 ₪, אשר לפי הסכם המכירה של מדי ורד ניתן לנכות ממנו את ההוצאות המשפטיות שלה. הסכום כולל סך של 2,267,790 ₪ בגין דיוידנדים בין השנים 2005 ל-2010 (מוצג ת/1562 ומוצג 8 בתיק המוצגים); שני מיליון ₪ תמורה בגין מכירתה של מדי ורד (הסכם המכירה ת/1027 בתיק המוצגים); סכום של 750,000 ₪ מהם יהיה ניתן לנכות את הוצאותיה המשפטיות של מדי ורד באופן יחסי לחלקו של מר אלטמן במניות

החברה, כלומר מחצית (סעיף 4.4 להסכם המכירה) וכן דיווידנדים בסך של 3,882,500 בהתאם לסעיף 4.5 להסכם המכירה (מוצגים 4, 6 ו-8 לתיק המוצגים). מדובר בסכומים משמעותיים.

עם זאת, יש להתחשב גם בטענתו של מר אלטמן שלפיה מדובר בכספים המשקפים חסכונות של שלושים שנות עבודה בעסק שבנה במו ידיו. כמו כן אין תשתית לקבוע כי התיאומים תרמו לעיקר מקור הרווחים של מדי ורד. בנוסף, יש ליתן משקל גם לכך שמר אלטמן נשא בתשלום סך של 375,000 ₪, בגין מחצית הקנס שהושת על מדי ורד. כמו כן, הוא עדיין חשוף לסיכון כי יידרש לשלם תשלום נוסף בסך של 400,000 ₪ שהתחייב לתת כשיפוי למדי ורד אם יוגשו נגדה תביעות. בנוסף, הוא נשא בהוצאות משפטיות בגין ההליך שהתנהל נגדו ונגד מדי ורד שעלו על מיליון ₪.

15. הצדדים מפנים בטעוניהם להסדרי טיעון שנקשרו בתיק זה וכן לעונשים שנגזרו בעניין בן דרור לנאשמים שהורשעו בדינם לאחר שמיעת הוכחות. אין להשוות את המקרה של מר אלטמן, אשר ניהל את ההליך והגיע לשלב מתן הכרעת דין, לנאשמים אשר הגיעו להסדרי טיעון לפני ניהול הליך הוכחות (קנסות שנעו בין סכום של 30,000 ₪, 45,000 ₪ ועד סך של 175,000 ₪ במקרה של גבריאל ינקוביץ, המנכ"ל של קבוצת ארד). כמו כן, הסדרים אלה סבים על מספר קטן של תיאומים, ואינם קרובים בעובדותיהם לעובדות בהם הודה מר אלטמן. עם זאת, יש לזקוף לטובת מר אלטמן כי לקח אחריות על מעשיו וחסך זמן שיפוטי לא מבוטל נוסף שהיה נדרש להמשך שמיעת ההוכחות.

16. מקובלת עלי עמדתו של מר אלטמן כי יש להבחין בין מי שניהל מונופול מוכרז, לעומת מי שניהל חברה קטנה, אולם נתון זה אינו עומד כשלעצמו. יש לשקול גם את מידת המעורבות של כל אחד מהנאשמים בתיאומים וחומרת מעשיהם. כך, על מנהל ארד, מר כהן נגזר קנס בסך של 225,000 ₪, כאשר במסגרת קביעת מתחם הקנס נשקל כי מעשיו מצויים בדרגת חומרה קלה יותר מזו של מר אלטמן. מר בן דרור, מנכ"ל ארם, הורשע אמנם בשמונה אישומים ונגזר עליו קנס נמוך יותר בסך של 125,000 ₪, אולם בעניינו נשקל כי הוא חבר קיבוץ אשר הרוויח פחות מהתיאומים ובכלל הרוויח פחות כמנהל של ארם. דומה כי השוואה מתאימה יותר היא למקרה של מר יצחק ג'רבי, בעל מניות ומנכ"ל ברימונים, חברה דומה בסדר גודל למדי ורד, עליו הוטל קנס בשיעור 225,000 ₪. אולם גם בעניינו היו שיקולים כבדי משקל נוספים שהשפיעו על קביעת הקנס המתאים, שאינם חלים במקרה דנן.

17. אשר לקנסות שהוטלו על שותפיו של מר אלטמן בחברת מדי ורד. על מר ויארניק נגזר קנס בסך של 225,000 ₪ ועל מר צויגנבוב נגזר קנס בסך של 175,000 ₪. מקובלת עלי עמדת המאשימה כי המקרה של מר ויארניק קל בחומרתו ביחס לנאשם, שכן הוא לא היה גורם מרכזי בקשירת ההסדרים הכובלים, ולפיכך הואשם בעיקר בעבירות של אחריות מנהלים ולא באחריות ישירה. כך גם המקרה של מר צויגנבוב אשר לא היה שותף במסה הקריטית של

האישומים שבוצעו בשנת 2009 והואשם בחמישה אישומים בלבד.

18. המאשימה טוענת למתחם עונש קנס כולל של בין 300,000 ₪ ל-450,000 ₪, כאשר העונש המתאים צריך לעמוד באמצע המתחם. כאמור לעיל, לטענת מר אלטמן, שאינה מקובלת עלי, אין להטיל עליו עונש קנס.

בהתחשב בשיקולי ההלימה וההרתעה החלים במקרה דנן, על רקע התשתית העובדתית מספר העבירות ואופיין כפי שפורטו לעיל, ולאחר שקלול השיקולים השונים המשמשים בזירה, המתחם הסביר עומד בין 200,000 ₪ ל-350,000 ₪.

19. אשר לעונש הקנס המתאים. בעניין קביעת גובה הקנס, יש להתחשב בכל שבעקבות הפרשה נפרד מר אלטמן ממפעל חייו, כאשר בשנת 2011 מדי ורד נמכרה, ולאחר שנתיים, בשנת 2013, לאחר שחלה במחלה קשה פוטר מתפקידו כמנכ"ל בחברה. הוא אמנם שב למעגל העבודה, אך נוכח מצבו הנפשי והרפואי, היקף עבודתו חלקי ושכרו החודשי עומד על סך של 8,000 ₪. בנוסף, יש ליתן משקל משמעותי לזמן השיפוטי יקר שנחסך בשל הגעת הצדדים להסדר טיעון ולחלוף הזמן מאז ביצוע העבירות.

בהמשך לכך, אני קובעת כי הקנס יעמוד ברף האמצעי של המתחם, בסך של 275,000 ₪.

20. בהתאם להסדר הטיעון, ולאחר שקבעתי את מתחם הענישה וכן את העונש המתאים לעניין הקנס, יגזרו על מר אלטמן העונשים הבאים:

א. 3 חודשי מאסר ויום מאסר, בניכוי ימי מעצרו מיום 26.10.09 עד יום 28.10.09. מר אלטמן יתייצב לריצוי עונשו ביום 1.6.20 עד לשעה 10:00 בבית המעצר קישון כשברשותו תעודת זהות, או דרכון ועותק גזר הדין. מר אלטמן יתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, טלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ב. קנס בסך של 275,000 ₪.

נוכח מצב החירום המיוחד ובשים לב למצבו הרפואי המורכב של מר אלטמן ולגילו, בהסכמת הצדדים גזר הדין ניתן בהעדרו.

המזכירות תמציאו לצדדים את גזר הדין באמצעות הפקס.

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 מהיום.

ניתן היום, ו' ניסן תש"פ, 31 מרץ 2020, בהעדר הצדדים.